

УДК 378.011.3-051:78]:378.6:37(477.53)

DOI [HTTPS://DOI.ORG/10.33989/2075-146X.2026.37.361609](https://doi.org/10.33989/2075-146X.2026.37.361609)

**НАТАЛІЯ ДЕМ'ЯНКО**

ORCID: 0000-0001-8292-6461

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

## **ПЕДАГОГІЧНІ ТРАДИЦІЇ В ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ПОЛТАВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ В. Г. КОРОЛЕНКА**

У статті проаналізовано педагогічні традиції підготовки вчителя музичного мистецтва в Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка та розкрито історичні передумови їх формування й розвитку. Висвітлено основні етапи становлення музично-педагогічної освіти, починаючи з діяльності Полтавського інституту народної освіти у 1920–1930-х роках, коли вагому роль у розвитку мистецько-педагогічної підготовки відіграв Василь Верховинець.

Охарактеризовано основні складники професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва: музично-теоретичну, диригентсько-хорову, вокальну та інструментально-виконавську підготовку. Розкрито особливості організації освітнього процесу на кафедрі музики імені Григорія Левченка, зміст обов'язкових і вибіркових освітніх компонентів, а також роль навчально-методичного забезпечення у формуванні професійних компетентностей здобувачів освіти.

Особливу увагу приділено використанню регіонального художнього матеріалу та творчої спадщини композиторів Полтавщини у фаховій підготовці студентів. Підкреслено значення індивідуального підходу у викладанні практичних дисциплін з урахуванням попередньої музичної підготовки, творчих здібностей та рівня виконавської майстерності здобувачів освіти.

Встановлено, що важливим чинником професійного розвитку майбутніх учителів музичного мистецтва є поєднання формальної та неформальної мистецької освіти, яка реалізується через участь студентів у творчих лабораторіях кафедри. Зроблено висновок, що педагогічні традиції кафедри музики забезпечують спадкоємність музично-педагогічних ідей та сприяють підготовці конкурентоспроможних фахівців для закладів освіти і культури.

***Ключові слова:** педагогічні традиції; учитель музичного мистецтва; музично-педагогічна освіта; диригентсько-хорова підготовка; музично-теоретична підготовка; вокальна підготовка; інструментально-виконавська підготовка; професійні компетентності; неформальна мистецька освіта*

**Постановка проблеми.** У сучасних умовах реформування та розвитку національної системи освіти, виконання ключових настанов «Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті», Закону України «Про вищу освіту», «Концепції розвитку педагогічної освіти» тощо значно актуалізуються проблеми підвищення якості підготовки висококваліфікованих педагогічних кадрів, спроможних професійно реалізовувати освітній процес у закладах освіти і культури. Їх успішному вирішенню сприятиме не лише впровадження інноваційних методів і технологій, але й використання цінних педагогічних традицій та досвіду минулого, що накопичувались десятиліттями в практиці підготовки учителів, зокрема музичного мистецтва. Такі традиції зберігаються та втілюються на кафедрі музики імені Григорія Левченка Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка в процесі надання освітніх послуг здобувачам першого (бакалаврського) і другого (магістерського) рівнів вищої освіти за освітньо-професійними програмами «Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво)», першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво). Початкова освіта».

**Аналіз попередніх досліджень і публікацій.** Традиційні та інноваційні підходи в мистецько-педагогічній освіті досліджувались у працях Т. Благової (розкрито особливості розвитку загальної та професійної мистецької освіти на Полтавщині в другій половині XIX – на початку XX століття) (Благова, 2009), О. Лобач (схарактеризовано крайній період розвитку професійної освіти вчителів музичного мистецтва в Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка) (Лобач, 2014), Н. Сулаєвої (обґрунтовано необхідність конвергентності формальної та неформальної мистецької освіти, висвітлено її потенціал у збагаченні професійної компетентності майбутніх учителів) (Сулаєва, 2013), В. Черкасова (простежено розвиток музично-педагогічної освіти в Україні у другій половині XX – на початку XXI століття) (Черкасов, 2009). Різні аспекти фахової підготовки вчителя музичного мистецтва розглянуто в працях В. Антонюк (розроблено методіку постановки голосу) (Антонюк, 2000), Н. Дем'янка (проаналізовано зміст музично-теоретичної підготовки майбутнього вчителя в Полтавському інституті

народної освіти (1921–1933), розкрито процес формування диригентсько-хорових компетентностей здобувачів вищої освіти) (Дем'яно, 2016; 2020), В. Ірклієнко (схарактеризовано підготовку майбутніх учителів музичного мистецтва на індивідуальних заняттях з музичного інструменту) (Ірклієнко, & Дем'яно, 2019). Т. Смирнової (проаналізовано професійні компетентності та науково-методичні підходи до підготовки хорових диригентів) (Смирнова, 2003), О. Стахевича (досліджено основи вокальної педагогіки) (Стахевич, 2002).

**Мета статті** – розкрити розвиток педагогічних традицій підготовки вчителя музичного мистецтва в Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка.

**Методи дослідження.** З метою педагогічних традицій підготовки вчителя музичного мистецтва в Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка застосовувались загальнонаукові методи дослідження (історико-педагогічний, системно-структурний, порівняльний аналіз, класифікація, систематизація, узагальнення); вивчення практичного педагогічного досвіду роботи з фахової підготовки вчителя музичного мистецтва.

Виклад основного матеріалу. На кафедрі музики імені Григорія Левченка Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, де здійснюється підготовка здобувачів першого (бакалаврського) і другого (магістерського) рівнів вищої освіти зі спеціальності А4.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво), зберігаються цінні педагогічні традиції підготовки вчителя музичного мистецтва. Вони зароджувались і розвивались з моменту створення Полтавського інституту народної освіти (1921) на кафедрі мистецтвознавства, яку тривалий час (1921-1933) очолював видатний український музикознавець, педагог, диригент, етнограф, хореограф і композитор Василь Миколайович Верховинець.

Фахова підготовка студентів до майбутньої професійної діяльності охоплювала теоретичний і практичний напрями. У межах курсу «Мистецтвознавство (співи і музика)» В. М. Верховинець читав лекції з елементарної теорії музики, методики музичного виховання, історії української музики, історії всесвітньої музики, гармонії. Основні теоретико-методичні засади та свої погляди на викладання фахових дисциплін він виклав на сторінках розроблених ним програмно-методичних матеріалів, посібників, рекомендацій (репертуарно-методичного посібника «Весняночка», Програма лекцій з мистецтвознавства для студентів 1 курсу старшого концентру та дошкільного факультету Полтавського ІНО тощо).

Надзвичайно важливе значення В. М. Верховинець надавав методичній підготовці вчителя музичного мистецтва, від якого повною мірою залежить успіх у навчанні молодого покоління. Він наголошував на важливості якісної музично-педагогічної освіти, адже вчитель не лише має бути музично освіченою людиною, обізнаним педагогом, але й, застосовуючи різноманітні форми і методи музичного виховання, мусить навчати дітей сприймати і відтворювати музичні цінності, плекати нові музичні таланти. У репертуарно-методичному посібнику «Весняночка» він писав: «З практики відомо, що пісня, яка відразу здається важкою, легко сприймається й запам'ятовується тоді, коли керівник сам її добре опанував і з любов'ю та натхненням передає малечі; і навпаки, діти не зможуть вивчити і найпростішої пісні, якщо вчитель сам її не дуже добре знає або працює холодно, без особливого захоплення» (Верховинець, 1989).

Піклуючись про практичну підготовку майбутніх фахівців, педагог разом із своїми колегами (Ф. Попадичем, С. Шевченком та ін.) проводив практичні заняття з хорового диригування, постановки голосу, гри на музичному інструменті (фортепіано, скрипка, баян), хорового співу. Навчальні робочі програми із зазначених дисциплін створювались з урахуванням індивідуальних музичних здібностей і попередньої фахової підготовки студентів.

Одним із важливих освітніх складників була диригентсько-хорова підготовка. Вона здійснювалась на практичних індивідуальних заняттях, де студенти засвоювали диригентську техніку (диригентську поставу, показ вступу та зняття звучання, основні схеми тактування, прийоми звуковедення (*legato*, *non legato*, *staccato*), показ різноманітних метроритмічних структур, динамічних нюансів (*piano*, *forte*, *mezzo piano*, *mezzo forte*, *pianissimo*, *fortissimo*, *crescendo*, *diminuendo*), різних темпів, фразування тощо). До навчального репертуару з диригування включались дитячі пісні та хорові твори – обробки народних пісень («Ой і не стелися» в обр. М. Лисенка, «Вишні-черешні» в обр. М. Леонтовича, «Ой, дуб дуба» в обр. П. Козицького, «Над моїми воротами» в обр. В. Верховинця та ін.), зразки української та світової хорової класики (П. Ніщинського «Закувала та сива зозуля», М. Лисенка «Орися ж ти, моя ниво», «Вічний революціонер», Л. Бетховена «Весняний заклик», Ф. Мендельсона «Весна», Ф. Шуберт «Яка ніч», Р. Шумана «Вечірня зірка» та ін.) твори сучасних композиторів (В. Верховинця «Грими, грими, могутня пісне!», П. Демущького «Коли б уже вечір», П. Козицького «Пісня колективу», К. Стеценка «Знов весна», Я. Степового «Тече вода» та ін.).

Результати навчання демонструвались студентами на заліках, екзаменах і концертах, під час проходження педагогічної практики в школах безпосередньо на уроках музики та при проведенні музично-виховних заходів. Окрім того, диригентську техніку вони застосовували в роботі з хорами своїх академічних груп, де закріплювались і розвивались отримані фахові вміння та навички. У програмних матеріалах з хорового співу того часу зазначалось, що «всі співанки є методичними лекціями з хорової практики, постановки голосу, дикції, складання концертних програм, організації хорових гуртків. Кожний член хору –

це майбутній диригент і керівник мистецької роботи в школі й поза школою» (*Записки Полтавського ІНО*).

Диригентсько-хорова підготовка майбутніх учителів і вихователів відбувалась не лише в процесі формальної, але й неформальної освіти, зокрема на заняттях студентського хору Полтавського інституту народної освіти, художнім керівником якого був В.М.Верховинець. Вона охоплювала теоретичний, методичний, виконавський та культурно-просвітницький аспекти. Навчальний репертуар становили обробки народних пісень М.Вериківського, В.Верховинця, П.Демуцького, П.Козицького, М.Леонтовича, М.Лисенка, С.Людкевича, Ф.Попадича, Я.Степового, К.Стеценка тощо, авторські твори українських композиторів, пісні інших народів, зразки української та світової хорової класики, революційні масові пісні.

Студенти засвоювали різні форми репетиційної роботи: навчались розспівувати хор, розучувати хорові твори і пісні (по партіях і в загальнохоровому ансамблі), працювати над технічним і художнім виконанням навчального репертуару, готувати програми для концертних виступів, оволодівали методикою хорового співу та закріплювали теоретичні знання на практиці. Під керівництвом викладача вони вчилися добирати голоси за тембром і характером, формувати навички володіння голосовим апаратом, налагоджувати хоровий стрій і ансамбль, навчати хористів вокально-хорової техніки, засобам художньої виразності, артистизму, укладати репертуар та організовувати творчу діяльність колективу. Отже, безпосередня участь у студентському хорі сприяла вдосконаленню професійних компетентностей майбутніх учителів і хорових диригентів, керівників вокально-хорової роботи в школі, викладачів з постановки голосу, організаторів хорових гуртків тощо.

Найкращі педагогічні традиції підготовки вчителя музичного мистецтва зберігались у подальші роки в діяльності М.Фісуна (завідувача кафедри музики і співів, керівника хорової капели), Н.Артамонової (викладача вокалу), А.Сідака (керівника оркестру народних інструментів); О.Філатової (викладача фортепіано); С.Шкарбана (викладача баяну), В.Фененка (викладача баяну), Г.Гнатенка (керівника хорової капели) тощо.

Після відновлення діяльності кафедри музики і співів у 1981 році під керівництвом Г.С.Левченка ці традиції розвивались та активно впроваджувались у процес підготовки вчителя музичного мистецтва. Її основними змістовими складниками були дисципліни: «Хорове диригування» (викладачі Г.Левченко, П.Лиманський, Г.Пужай, Н.Дем'яно та ін.), «Спеціальний інструмент (фортепіано)» (викладачі Н.Зікун, С.Глушкова, В.Ірклієнко, С.Вовченко та ін.), «Спеціальний інструмент (баян, акордеон)» (викладачі Л.Курилець, М.Вовк, Ю.Нестеренко, В.Яковлев та ін.), «Історія музики» (викладачі Л.Курилець, О.Чепіль, Л.Гнатюк, Ю.Комишан та ін.), «Методика музичного виховання» (викладачі Н.Зікун, Л.Курилець, О.Лобач, Н.Сулаєва та ін.), «Теорія музики і сольфеджіо» (викладачі Г.Пужай, В.Ірклієнко, С.Подворна та ін.), «Хоровий клас» (викладачі Г.Левченко, П.Лиманський, Н.Дем'яно, С.Подворна та ін.), «Постановка голосу» (Н.Ремезова, Н.Сулаєва, Ю.Комишан та ін.). Вони були обов'язковими освітніми компонентами чинних освітньо-професійних програм.

Сьогодні для всебічної фахової підготовки вчителя музичного мистецтва поряд із обов'язковими освітніми компонентами освітньо-професійних програм «Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво)» підготовки здобувачів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти, «Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво). Початкова освіта» підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти викладаються вибіркові освітні компоненти, серед яких: «Хорознавство та методика роботи з хором», «Практикум з музичних дисциплін», «Практикум музично-пісенного репертуару», «Музичний фольклор України», «Комп'ютерна грамотність для музикантів», «Теорія і методика роботи з народними вокально-хоровими колективами», «Хорове аранжування», «Сценічна культура та основи звукорежисури», «Музично-педагогічне краєзнавство», «Мультимедійні технології в освіті та мистецтві», «Менеджмент художньо-творчої діяльності в мистецьких колективах» тощо.

Навчально-методичний контент із зазначених дисциплін становлять робочі програми, силабуси, методичні рекомендації до проведення практичних занять та виконання самостійної роботи, опорні конспекти лекцій, тестові завдання, питання і завдання для модульного та підсумкового контролю тощо. Зміст робочих програм із практичних музичних дисциплін («Хорове диригування з практикумом керівництва хором», «Основний музичний інструмент з практикумом шкільного репертуару», «Постановка голосу», «Сольний спів і диригування», «Хоровий клас» тощо) включає орієнтовний перелік творів навчального репертуару.

Для підсилення навчально-методичного забезпечення освітніх компонентів впродовж сорока років викладачами кафедри створювались підручники і навчальні посібники: Г.Левченко «Червона калина – полтавська земля» (2000), «Сольфеджіо на основі народних пісень Полтавщини» (2001), «Ой у лузі, та це й при березі» (2006), «Земле рідна моя» (2008), «Ой у лузі червона калина» (2011) та ін.; Г.Левченко, П.Лиманський «Хорове диригування» (1995, 1998); П.Лиманський «Обробки українських народних пісень та переклади для академічного хору» (2001); Н.Дем'яно «Основи хорознавства та методики роботи з хором» (2004), «Хрестоматія з диригування хором» у 3-х частинах (2009), «Український хоровий репертуар у класі диригування» (2022), «Дитячий пісенний репертуар у класі диригування» (2024); С.Глушкова, Г.Пужай «Технологія створення акомпанементу» (2007), «Пісні українських композиторів

для дітей» у 2-х частинах (2016), «Вибрані п'єси українських композиторів» у 2-х частинах (2019); С. Вовченко «З любов'ю до пісні та рідного краю» (2020) тощо.

Музично-теоретичні дисципліни («Теорія музики і сольфеджіо», «Історія української музики», «Історія зарубіжної музики», «Методика викладання музичного мистецтва та інтегрованого курсу "Мистецтво"», «Інформаційно-комунікаційні технології в освіті та мистецтві», «Методика викладання музичного мистецтва у вищій школі», «Методика викладання мистецької освітньої галузі» та ін.) викладаються у формі лекційних, практичних і лабораторних занять, під час яких використовуються різні види діяльності: засвоєння теоретичного матеріалу, виконання практичних завдань, підготовка до поточного, модульного та підсумкового контролю, виконання завдань самостійної роботи тощо.

Індивідуальні робочі програми з практичних дисциплін («Основний музичний інструмент з практикумом шкільного репертуару», «Диригування з практикумом роботи з хором», «Постановка голосу з практикумом вокальної роботи», «Сольний спів і диригування» та ін.) традиційно укладаються з урахуванням індивідуальних творчих здібностей, попередньої музичної освіти, рівня підготовки, року навчання здобувачів вищої освіти, різноманітності репертуару за змістом, стилем, жанром, фактурою тощо.

Велике значення в підготовці майбутнього вчителя музичного мистецтва надається регіональному аспекту, вивченню творчості композиторів і митців Полтавського краю. Тому в індивідуальні робочі програми з практичних музичних дисциплін включаються авторські твори та обробки українських народних пісень полтавських композиторів, серед них: з хорового диригування – Левченко Г., сл. народні «Посіяла василечків», «От села до села», сл. А. Пашка «Буду милого ждуть»; українські народні пісні в обр. Г. Левченка «Їхав козак за Дунай», «Ти капуста, ти розсада», «Ой у лузі червона калина»; з постановки голосу та сольного співу – Білаш О., сл. Д. Павличка «Два кольори», сл. М. Ткача «Прилетіла ластівка», «Ясени»; Верменич В., сл. А. М'ястківського «Підкручу я чорнії вуса», сл. О. Новицького «Як чудово запахла троянди»; Лисенко М., сл. І. Котляревського «Чого ж вода каламутна», Арія Наталки з опери «Наталка-Полтавка»; Чухрай О., сл. І. Котляра «Молодичка», сл. А. Лихошвая «Скаче в полі білий кінь»; з основного музичного інструменту – Лисенко М. «Гумореска», «Сумний спів»; Колачевський М. «Романс»; Компанієць Г. «Український танок»; Віленський і. «Сарабанда»; Шевченко С. «Вечір», «Весняний день»; Коломієць А. «Маленький вальс» тощо.

Різноманітні завдання практичних навчальних курсів вирішуються в процесі проведення індивідуальних занять із кожним здобувачем вищої освіти за укладеним розкладом. Це дозволяє сформувати спеціальні фахові компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва, які забезпечать його подальшу успішну професійну діяльність у закладах освіти і культури.

Лекційні, практичні та лабораторні заняття проводяться у відповідності до розроблених освітньо-професійних програм, навчальних планів та інших складників навчально-методичного забезпечення (робочих програм, силабусів, методичних рекомендацій до проведення практичних занять і виконання завдань самостійної роботи тощо).

Педагогічні традиції сьогодні впроваджуються в процесі неформальної мистецької освіти студентів і магістрантів у творчих лабораторіях кафедри – українському народному хорі «Калина» імені Григорія Левченка (художній керівник – Є. Московка), народному аматорському жіночому вокальному ансамблі «Свічадо» (художній керівник – С. Подворна), народному аматорському музично-естрадному центрі «Вікторія» (художній керівник – С. Вовченко).

Впродовж декількох років навчання здобувачі першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти долучаються до творчої діяльності мистецьких колективів, розвивають свої індивідуальні здібності, закріплюють фахові знання, удосконалюють уміння і навички, отримані в процесі вивчення обов'язкових та вибіркових освітніх компонентів освітньо-професійних програм, беруть участь у хоровому та сольному виконанні музичних творів, диригують різноманітний репертуар, аналізують результати своєї роботи, збагачуються практичним досвідом очільників мистецьких колективів. Практична музично-виконавська діяльність студентів і магістрантів у творчих лабораторіях кафедри сприяє формуванню їх професійних компетентностей та успішному складанню комплексного атестаційного екзамену з предметної спеціальності А 4.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво).

**Висновки.** Отже, проведене дослідження свідчить, що впродовж тривалого часу на кафедрі музики імені Григорія Левченка Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка зберігаються педагогічні традиції підготовки вчителя музичного мистецтва, які створювались та розвивались під керівництвом В. М. Верховинця на кафедрі мистецтвознавства у 20-30 роки ХХ століття. Основні принципи та методичні підходи до освітнього процесу зберігаються викладачами кафедри при викладанні музичних теоретичних і практичних дисциплін. Важливим аспектом фахової підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва є неформальна мистецька освіта, яка реалізується через участь здобувачів вищої освіти в аматорських художніх колективах – творчих лабораторіях кафедри – українському народному хорі «Калина» імені Григорія Левченка, народному аматорському жіночому вокальному ансамблі «Свічадо», народному аматорському музично-естрадному центрі «Вікторія».

**Перспективами подальших досліджень** є вивчення змісту підготовки вчителя музичного мистецтва в Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка в середині та другій

половині ХХ століття, систематизація та узагальнення ідей і музично-педагогічного досвіду провідних викладачів тощо.

#### **Список використаних джерел**

- Антонюк, В. (2000). *Постановка голосу* : навч. посіб. Київ: Українська ідея.
- Благова, Т. (2009). *Розвиток шкільної і професійної мистецької освіти на Полтавщині (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.)*: навч. посіб. Полтава: Оріяна.
- Верховинець, В. М. (1930). Програма лекцій з мистецтвознавства для студентів 1 курсу старшого концентру та дошкільного факультету Полтавського ІНО на 1930/31 рік. *Архів Я. В. Верховинця*.
- Верховинець, В. М. (1989). *Весняночка*. 5-е вид. Київ : Муз. Україна.
- Дем'янюк, Н. (2016). Музично-теоретична підготовка майбутнього вчителя в Полтавському інституті народної освіти (1921–1933). *ScienceRise: Pedagogical Education*, 3/5(20), 23-28.
- Дем'янюк, Н. (2020). Формування професійних компетентностей учителя музичного мистецтва на заняттях з хорового диригування. В кн. *Естетика і етика педагогічної дії*: збірник наук. пр. (Вип. 21, с. 101-111). Полтава; Київ. Взято з <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/16292>.
- Записки Полтавського Інституту народної освіти : за 1925-1926 ак. рік. Полтава, 1926.
- Ірклієнко, В., & Дем'янюк, Н. (2019). Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва на індивідуальних заняттях з основного музичного інструменту. В кн. *Естетика і етика педагогічної дії*: зб. наук. пр. (Вип. 20, с. 119-127). Полтава; Київ. Взято з <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/12627>.
- Лобач, О. О. (2014). Кульмінаційний період розвитку професійної освіти вчителів музичного мистецтва в Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка (1981-2014). В кн. *Кафедра музики Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка: ретроспективний аналіз*: монографія (с. 65-90). Полтава: ТОВ АСМІ.
- Смирнова, Т. А. (2003). *Диригент хору: індивідуальність, педагог, керівник*: науково-методичні матеріали. Харків: Нове слово.
- Стахевич, О. (2002). *Основи вокальної педагогіки*. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка.
- Сулаєва, Н. В. (2013). *Підготовка вчителя в педагогічному просторі неформальної мистецької освіти*: монографія. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка.
- Черкасов, В. Ф. (2009). *Розвиток музично-педагогічної освіти в Україні (друга половина ХХ – початок ХХІ століття)*. (Дис. д-ра пед. наук). Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ.

#### **References**

- Antoniuk, V. (2000). *Postanovka holosu* [Voice staging]: navch. posib. Kyiv: Ukrainka ideia [in Ukrainian].
- Blahova, T. (2009). *Rozvytok shkilnoi i profesiinoi mystetskoï osvity na Poltavshchyni (druha polovyna XIX – pochatok XX st.)* [Development of school and professional art education in Poltava region (the second half of the XIX - the beginning of the XX century)]: navch. posib. Poltava: Oriiana. [in Ukrainian].
- Cherkasov, V. F. (2009). *Rozvytok muzychno-pedahohichnoi osvity v Ukraini (druha polovyna XX – pochatok XXI stolittia)* [The development of music and pedagogical education in Ukraine (the second half of the 20th - the beginning of the 21st century)]. (Doktoral dissertation). National University named after T. Shevchenko. Kyiv [in Ukrainian].
- Demianko, N. (2016). *Muzychno-teoretychna pidhotovka maibutnoho vchytelia v Poltavskomu instytuti narodnoi osvity (1921–1933)* [Musical and theoretical training of the future teacher at the Poltava Institute of Public Education (1921-1933)]. *ScienceRise: Pedagogical Education*, 3/5(20), 23-28. [in Ukrainian].
- Demianko, N. (2020). *Formuvannia profesiinykh kompetentnostei uchytelia muzychnoho mystetstva na zaniattiakh z khorovoho dyryhuvannia* [Formation of professional competencies of a teacher of musical art in classes on choral conducting]. In *Estetyka i etyka pedahohichnoi dii* [Aesthetics and ethics of pedagogical action]: zbirnyk nauk. pr. (Vol. 21, pp. 101-111). Poltava; Kyiv. Retrieved from <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/16292> [in Ukrainian].
- Irkliienko, V., & Demianko, N. (2019). *Pidhotovka maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva na indyvidualnykh zaniattiakh z osnovnoho muzychnoho instrumentu* [Training of future teachers of musical art in individual classes on the main musical instrument]. In *Estetyka i etyka pedahohichnoi dii* [Aesthetics and ethics of pedagogical action]: zb. nauk. pr. (Vol. 20, pp.119-127). Poltava; Kyiv. Retrieved from <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/12627> [in Ukrainian].
- Lobach, O. O. (2014). *Kulminatsiynyi period rozvytku profesiinoi osvity vchyteliv muzychnoho mystetstva v Poltavskomu natsionalnomu pedahohichnomu universyteti imeni V. H. Korolenka (1981-2014)* [The culmination period of the development of professional education of teachers of musical art at the Poltava National Pedagogical University named after V.G. Korolenko (1981-2014)]. In *Kafedra muzyky Poltavskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni V. H. Korolenka: retrospektyvnyi analiz* [Department of Music of Poltava National Pedagogical University named after V. G. Korolenko: retrospective analysis] (pp. 65-90). Poltava: TOV ASMI [in Ukrainian].

- Smyrnova, T. A. (2003). *Dyryhent khoru: indyvidualnist, pedahoh, kerivnyk*: [Conductor of the choir: individuality, teacher, leader]: naukovo-metodychni materialy. Kharkiv: Nove slovo [in Ukrainian].
- Stakhevych, O. (2002). *Osnovy vokalnoi pedahohiky* [Fundamentals of vocal pedagogy]. Sumy: SumDPU imeni A. S. Makarenka [in Ukrainian].
- Sulaieva, N. V. (2013). *Pidhotovka vchytelia v pedahohichnomu prostori neformalnoi mystetskoï osvity* [Teacher training in the pedagogical space of non-formal art education]: monohrafiia. Poltava: PNPU imeni V. H. Korolenka [in Ukrainian].
- Verkhovynets, V. M. (1930). Prohrama leksii z mystetstvoznavstva dlia studentiv 1 kursu starshoho kontsentru ta doshkilnoho fakultetu Poltavskoho INO na 1930/31 rik. [The program of lectures on art history for students of the 1st year of senior concentration and preschool faculty of Poltava INO for 1930/31]. In *Arkhiv Ya. V. Verkhovyntsia* [Archive Ya. V. Verkhovyna].
- Verkhovynets, V. M. (1989). *Vesnianochka* [Freckle] (5th ed.). Kyiv: Muz. Ukraina [in Ukrainian].
- Zapysky Poltavskoho Instytutu narodnoi osvity : za 1925-1926 ak. rik*. [Notes of the Poltava Institute of Public Education: for 1925-1926]. (1926). Poltava [in Ukrainian].

**DEMIANKO N.**

Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University, Ukraine

### **PEDAGOGICAL TRADITIONS IN THE TRAINING OF MUSIC TEACHERS AT THE V. G. KOROLENK POLTAVA NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY**

The article analyzes the pedagogical traditions of training music teachers at V. H. Korolenko Poltava National Pedagogical University and reveals the historical prerequisites for their formation and development. The main stages in the development of music pedagogical education are highlighted, beginning with the activities of the Poltava Institute of Public Education in the 1920s–1930s, when the well-known Ukrainian musicologist, educator, conductor, ethnographer and composer Vasyl Verkhovynets played a significant role in shaping artistic and pedagogical training. The main components of professional training for future music teachers are characterized, including music-theoretical, conducting and choral, vocal, and instrumental performance training.

The article reveals the peculiarities of organizing the educational process at the Hryhorii Levchenko Department of Music, where higher education applicants are trained at the bachelor's and master's levels within the educational and professional programs of the specialty A4.13 Secondary Education (Art. Musical Art). The content of compulsory and elective educational components that ensure comprehensive professional training of future music teachers and contribute to the development of their professional competencies is outlined.

Special attention is paid to the role of regional artistic material and the creative heritage of composers from the Poltava region in shaping students' professional skills. The educational and methodological support of the educational process created by the department's teachers, including textbooks, manuals, anthologies, and collections of musical repertoire, is analyzed. The importance of an individual approach in teaching practical disciplines is emphasized, taking into account students' previous musical training, creative abilities, and level of performance mastery.

It is established that an important factor in the professional development of future music teachers is the combination of formal and non-formal art education. Non-formal training is implemented through students' participation in the creative laboratories of the department, including the Ukrainian folk choir "Kalyna" named after Hryhorii Levchenko, the amateur women's vocal ensemble "Svichado", and the amateur music and variety center "Victoria". Participation in these artistic groups contributes to the development of performing skills, conducting mastery, vocal culture, and pedagogical abilities of future music teachers.

The study concludes that pedagogical traditions at the Department of Music have been formed over a long historical period and continue to develop actively under modern conditions of art and pedagogical education. Their preservation and further development contribute to the formation of a high level of professional competence of future music teachers and ensure continuity of music pedagogical ideas in the training of specialists for educational and cultural institutions.

**Key words:** *pedagogical traditions; music teacher; music-pedagogical education; conducting and choral training; music-theoretical training; vocal training; instrumental and performance training; professional competencies; non-formal art education*

Стаття надійшла до редакції 12.02.2026

Стаття прийнята 02.03.2026

Статтю опубліковано 15.05.2026